

FURULY BARNEHAGE

*“med lekelyst og
forskertrang”*

ASK
ØY

KOMMUNE

ÅRSPLAN
generell del
2017/2020

Innholdsfortegnelse

Formålet med årsplanen	3
Om barnehagen	3
Barnehagens verdigrunnlag	4
Barnehagens formål og innhold	6
Danning	6
Omsorg, lek og læring	6
Vennskap og fellesskap	8
Kommunikasjon og språk	9
Medvirkning og demokrati	10
Friluftsliv	11
Livsmestring og helse	11
Mangfold og likestilling	13
Overganger	14
Hjem - barnehage	14
Mellom basene	14
Barnehage - skole	14
Prosjektarbeid	15
Barnehagens fagområder	15
IKT i barnehagen	16
Vurderingsarbeid	16
Dokumentasjon	17
Samarbeid barnehage - hjem	17
Samarbeid med andre instanser	19
Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)	19
Pedagogiske støttetjenester	19
Helsestasjon	19
Barnevernet	19
Ressursteam	19
Barnehagen som opplæringarena	19

Formålet med årsplanen

Barnehageloven har fastsatt overordnede bestemmelser om barnehagens formål og innhold.

Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven. Rammeplanen er nylig revidert og den nye rammeplanen trådte i kraft 1.8.2017. Den redegjør for barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag og gir retningslinjer for barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplanen pålegger hver barnehage å utarbeide en årsplan, der barnehagen beskriver hvordan den vil iverksette barnehageloven og rammeplanen.

Vi har valgt å dele årsplanen i 2 deler, en generell del, der de overordnede og langsiktige planene, rutine og arbeidsmåtene blir beskrevet. Denne vil gjelde for 3 år. Vi utarbeider også en spesiell del, der vi beskriver nærmere det pedagogiske innholdet og valg av satsningsområder. Denne utarbeides hvert år. Ledelsen i samarbeid med personalet utarbeider et forslag til årsplan, som blir lagt fram for foreldregruppen, før den blir fastsatt av barnehagens samarbeidsutvalg.

Med utgangspunkt i rammeplan og årsplan utarbeider vi månedspalter på hver base. Her beskriver vi hvordan vi arbeider for å nå de ulike målene som vi har satt oss i det pedagogiske arbeidet. Den gir informasjon om aktiviteter som skal gjennomføres den aktuelle perioden. Personalet vil i tillegg utarbeide arbeidsplaner, tiltaksplaner, handlingsplaner m.m. for kortere eller lengre tidsrom.

Om barnehagen

Furuly barnehage er en kommunal barnehage i Askøy kommune. Den ligger på Strømsnes på Erdal. Barnehagen ligger i et område som gir varierte muligheter for lek og læring i naturen. Vi har kort avstand til Solnes friluftsområde, skogsområder, gårdsdrift, vann og sjø. Vi legger vekt på å benytte oss av disse mulighetene i det daglige arbeidet og vi har fokus på naturen som pedagogisk arena.

Barnehagen åpnet 1.11.71, og har holdt til i bygget siden 1977. I 2004 hadde vi en omfattende ombygging og utvidelse av barnehagen. Høsten 2009 utvidet vi med en ny base. Denne basen holder til i et eget bygg inne på Furulyområdet, i nærheten av barnehagen.

Vi har flotte lokaler som innbyr til varierte aktiviteter inne og ute. Vi legger vekt på godt samarbeid mellom basene og variert bruk av lokalene og uteområdene, for å sikre god kvalitet i tilbudet til alle barna.

Barnehagens slagord er

“Med lekelyst og forskertrang”

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Lov om barnehage § 1. Formål, 1. avsnitt

Årsplanen har flere funksjoner:

Arbeidsredskap for barnehagens personale dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. (R17:37)

Lovdata.no - Lov om barnehager

Udir.no - Rammeplan for barnehage

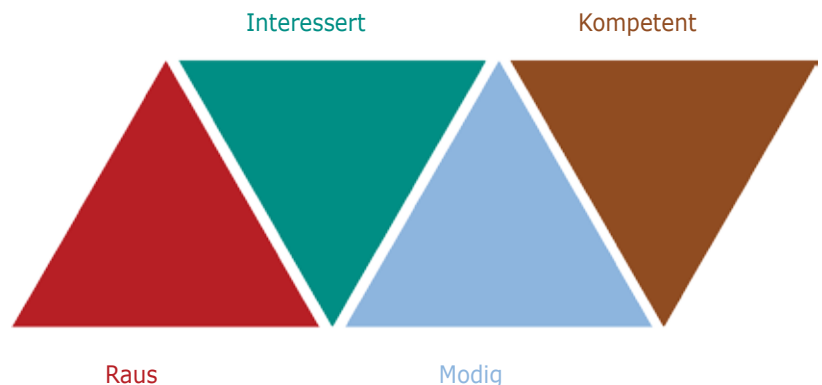

Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagelovens verdigrunnlag skal legges til grunn for alt arbeidet i barnehagen. Dette er styrende for det arbeidet som skal gjøres i barnehagen og skal gjennomsyre alt vi gjør. Dette krever gode drøftinger internt i personalet jevnlig slik at praksisen vår reflekterer det verdisynet som skal kunne ut i gode handlinger og som skal overføres til neste generasjon. Dette er verdier som skal sikre hvert enkelt barn en god barndom og utvikling, og et godt grunnlag for videre utvikling og læring.

Vi vil i denne del av årsplanen beskrive hvordan vi tolker og realiserer rammeplanen for å ivareta og forvalte vårt samfunnsmandat. Det å utvikle et pedagogisk ståsted innebærer at en har et reflektert og bevisst forhold til egne verdier, holdninger og valg av pedagogisk retning. Dette ståstedet må imidlertid tas opp til vurdering og justeres jevnlig i personalgruppen. Erfaring, praksis, forskning og ny kunnskap gir gode muligheter for drøfting og refleksjon og bidrar til at en hele tiden utvikler barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Askøy kommune har utarbeidet et verdigrunnlag som skal være retningsgivende for alle ansatte i kommunen.

Barnehagens verdisyn bygger på det verdigrunnlaget vi finner i barnehageloven og rammeplanen, kommunens verdier og barnehagen kjerneverdier som er kompetanse, omsorg, respekt og samarbeid.

Barnehagen skal i samarbeid med hjemmet ivareta barnas behov. Barndommen har en egenverdi som skal ivaretas. Barna skal oppleve å være trygge og aktive sammen med andre barn og voksne. Den skal gi barna en optimal mulighet til å utvikle seg i lek og samspill med andre barn. Barna skal oppleve å være en del av et fellesskap og skal oppleve tilhørighet til barnegruppen og utvikle et godt forhold til personalet. Personalet skal ha barnets beste som utgangspunkt for arbeidet.

Gjennom bevisst tilrettelegging av miljøet skal barna oppleve et trygt men også utfordrende miljø som gir barna mulighet til å leke variert og til å ha noe å strekke seg etter.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagen arbeid for å fremme danning

Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer i samspill med omgivelsene, og er en forutsetning for meningsdanning, kritikk og demokrati.

Barn må derfor få utfordringer, muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter og støtte for å handle omsorgsfullt og gjøre etisk begrunnede valg. Både mennesker, leker, materiell og rom har betydning for barnets dannelsesprosesser. Barnet påvirker og påvirkes av omgivelsene og er således aktive deltager i egen danning. Derfor er en barnets egenaktivitet og deres opplevelse av mening en viktig kvalitet i forhold til dette.

Danning handler for oss om at vi:

Tar barnet på alvor.

Lar barnet være aktiv aktør i eget liv.

Har gode samtaler med barnet og oppfordrer til refleksjon.

Legger til rette for opplevelser og erfaringer sammen med andre.

Lar barnet oppleve at de er en del av en gruppe.

Er varme og tydelige.

Gir klare beskjeder og stiller krav til god atferd.

Barnehagen arbeid for å ivareta barnas behov for omsorg, lek og læring

Omsorg, lek og læring henger sammen og det er vanskelig å tenke det ene uten å forholde seg til det andre.

I Furuly barnehage skal vi ivareta hvert enkelt barn ved å tilrettelegge for et godt utviklingsmiljø, faglig og sosialt. Vi skal møte hvert enkelt barns uttrykk og behov på en måte som virker oppbyggende og skaper gode erfaringer i forhold til egen selvfølelse. Barnet skal oppleve å være en del av et demokratisk samfunn og skal kunne ta imot og gi omsorg til andre.

Furuly barnehage er en arena der grunnlaget for livslang læring legges. Vi har et helhetlig læringssyn der vi ser på barns læring som en kontinuerlig prosess, der barnet gjennom sine opplevelser og erfaringer i hverdagen, tilegner seg grunnleggende kunnskap og basisferdigheter. I Furuly barnehage støtter vi hvert enkelt barns utvikling gjennom gode pedagogiske opplegg og vi sikrer dette ved jevnlig evalueringer av det pedagogiske arbeidet.

Leken har en framtreddende plass i barnehagen. Leken har en egenverdi som skal anerkjennes og er en viktig side ved barnas egen kultur. Gjennom leken utvikler barnet sin personlighet, tar andres perspektiv, deltar i et fellesskap og bearbejder egne tanker og følelser. Ved å utforske og å samtale om verden og fenomener, tilegner barnet seg kunnskap og innsikt på mange områder.

Vi er født med en sosial drivkraft og den eksperimenterer vi med i leken. Leken gir erfaringer som ingen annen aktivitet gjør, derfor er leken en svært viktig del av barnehagens hverdag.

Barnet lærer gjennom alt de opplever i sin hverdag. Det er derfor viktig at personalet har et bevisst og aktivt forhold til leken. Personalet har et særlig ansvar for at alle barna får viktige leke- og samspillerfaringer med andre barn. Derfor legger vi vekt på voksenstøtte i leken. Når vi er med i leken har vi mulighet til å hjelpe barnet inn i lek de har muligheter for å mestre, og gi støtte til de som strever med å delta i leken.

Evnen til "late- som" lek viser samsvar med utvikling av både talespråk og språkforståelse. Jo bedre barnet behersker språket, jo mer avansert blir leken. Leken, samspillet og språket påvirker hverandre. Barnet bruker språket i leken for å dele ut roller, forklare temaer og situasjoner for å føre handlingen framover. Gjennom språket oppstår en felles forståelse mellom barna. Dialogen blir derfor en viktig forutsetning for å opprettholde samspillet. Dette synliggjør språkets betydning for sosialt samspill.

Det fysiske miljøet, innredning og valg av lekemateriell gir rammer for barnas lek. Personalet må ha et bevisst forhold til dette. Personalet skal tilby variasjon av lekemateriell. Barnet interesser og innspill skal være med å påvirke de valg en gjør i forhold til endringer i det fysiske miljøet og valg av lekemateriell. Variert lekemateriell skal være tilgjengelig for barna slik at barna får et rikt miljø som inspirer til ulike typer lek.

Lek stimulerer barnets evne til:

- Å utvikle dialogferdigheter (samarbeid, turtaking, lytting, felles fokus)
- Å være sosiale (lære spilleregler/normer for samhandling og kommunikasjon)
- Å utvikle begreper (ta i bruk nye ord, fyller ord med innhold)
- Å utføre språkhandlinger (rollelek)
- Å fortelle (aktivt bruke språket)

Omsorg, lek og læring handler for oss om at vi:

- Legger til rette for variert lek, fysisk og organisatorisk.
- Gir barnet impulser og inspirasjon til lek
- Inspirerer til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse
- Er lydhør overfor barnets behov og ønsker
- Leser barnets signaler og uttrykk, og gir respons
- Er følelsesmessig tilgjengelig og tilbyr nærhet og kontakt
- Inkluderer alle barn i et fellesskap der en har omtanke for hverandre
- Skaper en positiv og aksepterende atmosfære
- Har gjensidig kontakt og felles oppmerksomhet
- Ser og følger barnets initiativ og aktivitet
- Gir positiv benevnelse og beskrivelser av det en gjør og opplever sammen
- Utvider barnets opplevelser og erfaringer gjennom lek og samtale
- Har et stimulerende og variert læringsmiljø
- Støtter og utfordrer barnet i sine læringsprosesser
- Oppfordrer barnet til å være kritiske og stille spørsmål
- Undrer oss sammen med barnet
- Gir barnet muligheter til læring gjennom bruk av alle sanser
- Opparbeider gode relasjoner til barnet og være en «trygg base» for det. (Trygghets sirkelen)
- Hjelper barnet til økt selvstendighet i forhold til å ta initiativ i leken, inkludere andre og kompromisse i lek.

Nesten alt man trenger å vite som forelder kan sies med mindre enn 20 ord.

Alltid: vær større, sterkere, klokere og god.

Når det er mulig: Følg barnets behov.

Når det er nødvendig: Ta styring.

PPT, Stavanger

Vi vektlegger i arbeidet med de yngste (1-3 år):

Møte barnet på egne følelser

Støtte og utfordring i samspill med andre barn

Turtaking.

Felles fokus.

Imitasjon og fellesskap.

Oppleve glede av samspill og opplevelser med andre.

Rutiner.

Forutsigbarhet.

Få og gi omsorg.

Vi vektlegger i arbeidet med de eldste (3-6 år):

Gjenkjenne og sette ord på egne følelser.

Samhandling.

Lek i grupper.

Selvfølelse.

Selvhevdelse, stå opp for egne ønsker og meninger.

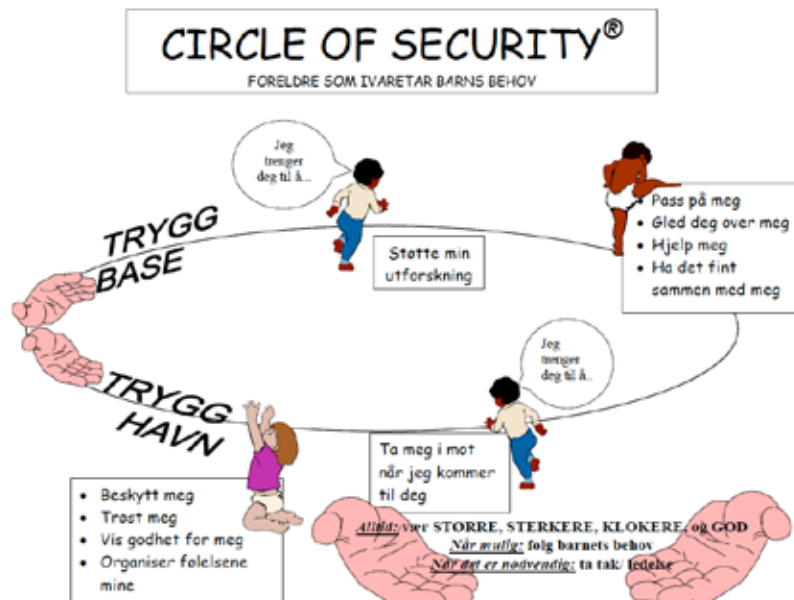
Prososiale handlinger, kunne hjelpe, trøst og dele.

Selvkontroll, kunne klare å utsette egne behov
Empati, innlevelse i hvordan andre har det.

Barnehagens arbeid med å fremme vennskap og fellesskap

Barnet er allerede fra fødselen utstyrt med en evne til sosial interaksjon med omgivelsene. De vil gjennom sine omgivelser utvikle denne kompetansen og vil knytte seg til nære omsorgspersoner helt fra fødselen av. Omgivelsenes evne til å møte barnets behov er viktig med tanke på videre samspill med andre. Dette er også viktig i forhold til overgang til barnehagen og muligheten barnet har til å knytte kontakt med andre nære omsorgspersoner.

Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler gode relasjoner til barna. De skal være personer som barnet knytter seg til og som møter dem med omsorg og trygghet. I dette arbeidet har vi tatt i bruk trygghets sirkelen som er en modell som beskriver barnets samhandling med sine omsorgsgivere og omsorgsgivers rolle i barnets behov i forhold til utvikling og læring.

Tidlig erfaringer med andre barn har stor betydning for barns samspillferdigheter og gjør barnehagen til en viktig arena for sosial utvikling, men barn utvikler ikke nødvendigvis sosial kompetanse bare ved å være sammen.

Vi arbeider derfor systematisk med å støtte og fremme enkeltbarnets og barnegruppens sosiale ferdigheter i hverdagen. Arbeid med sosial kompetanse, med vekt på relasjonsbygging, vennskap, samspill og lek, er et av satsningsområdene i barnehagen. Her vil også samarbeidet mellom personalet og mellom personalet og hjem være i fokus.

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen uttrykkes og tilegnes av barn i samspill med omgivelsene. Den gjenspeiles i barns evne til å ta initiativ og til å opprettholde vennskap. Forståelse for sosiale forhold og prosesser og mestring av sosiale ferdigheter krever erfaring med og deltakelse i fellesskapet.

Barnehagen har fokus at alle barn skal føle seg som en del av fellesskapet i barnehagen. Vi arbeider derfor aktivt for å forebygge, avdekke og stoppe mobbing.

Askøy kommune har gjennom Komite for Oppvekst i kommunen dette som et felles satsningsområde. Askøy kommune har også utarbeidet en felles handlingsplan mot mobbing i barnehagene.

Personalet i Furuly barnehage skal:

Være tydelig på forventninger

Ta ansvar for å skape et varmt og inkluderende miljø

Hjelpe barnet å planlegge og å kontrollere sine handlinger

Ha kunnskap om forebygging og håndtering av mobbing i barnehagen

Gi barnet utfordringer som utvikler deres selvfølelse og handleevne

Prøve å forstå intensjonen bak atferden til barnet

Ta ansvar for relasjonens kvalitet til barnet

Være konsekvent i oppfølging av avtalte regler

Barnehagens arbeid med kommunikasjon og språk

Det sentrale aspektet ved språket er å formidle mening. Samspillet med omgivelsene har avgjørende betydning for språktilegnelsen. Tilegnelse av språk er en aktiv og kreativ prosess der det enkelte barn bygger opp (konstruerer) språket fra grunnen av. På bakgrunn av egne erfaringer og teorier om hvordan språket ser ut, og i samspill med omgivelsene, bygger barnet sakte men sikkert opp sitt språk. Språkutvikling er altså en prosess der barnet i samspill med sine omgivelser utvikler et språk.

Arbeid med språk i barnehagen skjer via lek og hverdags situasjoner som still, måltid m.m. og via tilrettelagte og voksenstyrte aktiviteter og samtaler.

Når vi snakker om språkutvikling vektlegger vi utvikling av talespråk og språkforståelse. Vi vektlegger også utvikling av grunnleggende lese- og skriveopplæring. Dette gjelder særlig det vi kaller språklig bevissthet, men også utvikling av fortellerkompetanse og setningsproduksjon.

Ved hjelp av språket lærer barnet:

å forstå og skape et bilde av virkeligheten

å forstå seg selv og andre

å mene noe om og handle i forhold til virkeligheten

å uttrykke sine tanker og følelser

Personalet i barnehagen har ansvar for at arbeid med språk skjer både gjennom tilrettelagte aktiviteter og i naturlige situasjoner i løpet av dagen. Fokus på språk er sentralt gjennom hele barnehagedagen.

Høytlesning er en viktig aktivitet i barnehagens språk- og lesestimulerende arbeid. Innholdet i bøkene leses og bearbeides gjennom samtaler underveis eller i etterkant. Samtalene rundt boken bidrar til at barna lettere knytter innholdet i boken/fortellingen til egne erfaringer i barnehagehverdagen. Det gir også barna en felles referansebakgrunn som de kan ta med videre i lek og andre aktiviteter.

Forskning viser at språklig bevisstgjøring i barnehage og tidlig skolealder forebygger nederlag i forhold til lesing og skriving. Gjennom lek, og uten krav

Vi vektlegger i arbeidet med de yngste (1-3 år):

Bevegelsesleker, økt kroppsbevissthet.

Presentere nye ord fra barnets nære omgivelse (ordforråd).

Fortelle, leke og dramatisere korte eventyr.

Leke og tøyse med lyder og ord.

Prate med barnet.

Sette ord på det barnet ser og opplever.

Lese for barnet og prate sammen om det som blir lest.

La barnet møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger.

Synliggjøre skriftspråket i hverdagen.

Hjelpe barnet til å fortelle selv, gjerne med hjelp av konkrete, bilder osv.

Bruke rim og regler.

Oppmuntre barnet til rollelek.

Spille enkle spill, og knytt språk til det en holder på med.

Tegn til tale, som en støtte til barna slik at de har mulighet til å kommunisere og gjøre seg forstått før talespråket.

Vi vektlegger i arbeidet med de eldste (3-6 år):

Ta initiativ til samtaler med barnet. Benytte alle anledninger som byr seg.

Vi snakker med barnet, ikke til.

Legge til rette for små aktivitetsgrupper, der barnet får bruke språket og opplever mestring.

La barnet møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger.

Synliggjøre skriftspråket i hverdagen.

Legge til rette for varierte opplevelser, der nye ord og begreper presenteres.

Gi barnet tilgang på bøker. Lese for barnet, og samtale om innhold.

Utforske språket sammen med barnet.

Legge til rette for rollelek.

Bruke rim, regler, vitser og tøysevers.

«Samle» ord. Arbeide med å utvide ordforrådet, og med å sortere ord i kategorier.

Legge til rette for lekeskriving.

Leke med ord, lange, korte og sammensatte ord.

Leke med språkrhythme, stavelser.

om å lære å lese, får barna tilegne seg nøkkelferdigheter som gjør at lese- og skrive utviklingen går lettere senere.

Personalet i Furuly barnehage skal:

legge til rette for gode førstehåndserfaringer, dvs. at barna får erfare gjennom å se, røre og gjøre.

lage gode rammer for lek som sikrer at alle barn får gode språklige erfaringer gjennom deltagelse og samspill med andre barn.

ha lesestunder som utgangspunkt for samtale, erfaringer og ordlæring.

gjøre barna kjent med en del av vår felles kulturarv innen barnelitteratur.

ha fokus på fortellinger og gjenfortellinger, der barna blir oppfordret til å fortelle og til å lytte til hverandre.

leke med språket i hverdagen; rim, rytme, fabulering, eksperimentere med språklyder og ord.

ha samlingsstunder med språklig innhold

legge vekt på den gode samtalen i hverdagen.

ha språkgrupper som ekstra støtte til enkelte barns språklige utvikling synliggjøre skriftspråket i barnehagen.

Barns medvirkning og demokrati

FNs barnekonvensjon vektlegger at barn har rett til å si sin mening i alt som vedrører det, og barns meninger skal tillegges vekt. Dette er en grunnleggende verdi som legges til grunn i drøftinger i personalgruppen og skal prege barnehagehverdagen.

Vi legger vekt på å bygge opp gode relasjoner mellom barna, og mellom barn og voksne. Vi organiserer dagen slik at barna blir sett og hørt. Personalets evne til å lytte og anerkjenne barnets perspektiv og opplevelser er avgjørende for å sikre barnet medvirkning og innflytelse over egen hverdag. Vi er opptatt av å samtale med barna der møtet mellom barnet og den voksne er preget av nærhet, gjensidig interesse og humor. Barnet skal oppleve å bli tatt på alvor og respektert i forhold til egne meninger og følelser. Dette gir barnet mulighet til å erfare at egne opplevelser og meninger er gyldige og verdifulle. Personalet må imidlertid alltid ha et reflektert forhold til barnets medvirkning, og må ta ansvar der barnet selv ikke er i stand til å vurdere følgene av egne valg.

Barna vil også oppleve at egne ønsker går på tvers av andre barns ønsker og dette er viktige erfaringer som barnet får oppleve i lek og hverdagsaktiviteter i barnehagen. I barnehagen er de en del av en gruppe og skal forhandle, hevde egne meninger men også oppleve at de må inngå kompromisser eller må bøye seg for flertallsavgjørelser.

I forhold til de yngste barna vil personalets evne til å se, tolke og møte barnet i deres kroppslige uttrykk, være viktig for å bekrefte og anerkjenne barnet. Personalet er ansvarlig for å møte og bekrefte barnet og å sikre at det får innflytelse i hverdagen. Gjennom å se og støtte barnet i deres egne initiativ og handlinger, blant annet i samspill med andre barn, både som lekekamerat og omsorgsgiver, opplever barna å kunne medvirke i sin egen hverdag.

Når det gjelder de eldste barna i barnehagen vil barnet i større grad klare å sette ord på og begrunne sine behov. Barnet skal oppleve å få gitt uttrykk for egne meninger og tatt med i drøftinger i forhold til egen hverdag i barnehagen. Vi legger vekt på at barnet lytter på andre, hevder egne synspunkter og i økende grad evner å inngå kompromisser. Barnet blir i økende grad utfordret på meninger og holdninger i samtaler og drøftinger i barnehagen da dette øker

barnets egen evne til refleksjon og begrunnelser for egne standpunkter. Barnet er også viktige samspillspartner i planlegging, gjennomføring og evalueringer i forhold til barnehagens aktiviteter.

Friluftsliv

Furuly barnehage vektlegger friluftsliv som en viktig del av hverdagen. Vi er bevisst på betydningen friluftsliv gir barna av opplevelser, aktiviteter og erfaringer. Barna skal utvikle glede av å være i naturen, forståelse for samspillet i naturen og samspillet mellom mennesket og naturen. Friluftsliv gir utallige muligheter for læring og utvikling ved at barna alltid har noe å undre seg over i f.eks. i forhold til årstidenes endringer.

Vi legger vekt på å bruke naturen og uteområdet som læringsarena. Barnehagen bruker leirplass, grillhytte, barnehagen nærmiljøet og uteplass aktivt for å sikre variasjon gjennom året.

Personalet er aktivt ved å delta og undre seg sammen med barna i ulike aktiviteter. Vi er opptatt av å skape gode holdninger i forhold til å ta vare på og verne om naturen. Ulike små og store prosjekter har sitt utspring i oppdagelser vi gjør i ute. Barna skal oppleve gleden ved å være ute, oppleve og erfare værrets skiftninger gjennom de ulike årstidene.

Kroppen er skapt for å være i bevegelse og vi lærer ved å ta i bruk alle våre sanser. Barna får stimulert disse i et miljø som hele tiden forandrer seg. Barna skal møte utfordringer, og personalet må noen ganger hjelpe dem med å finne utfordringer slik at barna har noe å strekke seg etter og kan oppleve glede over å mestre nye ting. Studier viser at barn som leker ute i naturen får bedre koordinasjon, bedre muskelstyrke, og bedre balanse enn barn som leker på tradisjonelle lekeplasser.

Personale i barnehagen skal være gode modeller for barna. Gjennom samtaler og handlinger skal en fremme forståelse for bærekraftig utvikling og velge aktiviteter som fremmer en slik forståelse.

«Med lekelyst og forskertrang» er vårt slagord. Vi legger vekt på lek og undring i naturen. Personalet er rollemodeller og er aktivt ute i samspill med barna. Vi deltar i lek og undrer oss sammen med barna i forhold til det vi opplever. Noen ganger er det barnas interesser og oppdagelser som ligger til grunn, andre ganger er det personalet som peker ut fenomener som det er spennende og undersøke. Ingenting fanger barns interesse som utbrudd av setningen: «Se her». Det å se, ta på, oppleve å undre seg over, er utgangspunkt for mange gode samtaler og kan gi gode innspill til småprosjekter med utgangspunkt i barnas interesser. Vi tilegner oss ny kunnskap sammen med barna og barn opplever at det er spennende å lære ut fra egne interesser og det de opplever. Barnas opplevelser blir bearbejdet på ulike måter, bl.a. gjennom lek, eksperimenter, tegninger og fortellinger.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal være med på å sikre barna en god grunnmur for sitt liv. Det grunnleggende i dette arbeidet er å skape trygghet gjennom å bygge gode relasjoner med andre. Trivsel og opplevelse av mestring er viktige faktorer for å oppleve seg som verdifull. Det å høre til i et fellesskap, bli møtt på egne følelser og få hjelp til å sette ord på dem er også viktig. Det gir en også en ballast senere til å møte følelser hos seg selv og andre på en god måte. Personalet

Vi vektlegger i arbeidet med de yngste (1-3 år):

Utforskning og sansing.
Nysgjerrighet og undring.
Felles fokus.
Kroppsbeherskelse.
Bevegelsesglede.
Opparbeide trygghet i møte med uteområdet og nærmiljøet.
Kildesortering.

Vi vektlegger i arbeidet med de eldste (3-6 år):

Kroppskontroll / automatisering av bevegelser.
Barna skal oppleve mestring.
Undring og utforskning.
Forståelse for samspillet mellom mennesker og natur.

må derfor møte alle følelsesuttrykk på en slik måte at en anerkjenner dem, setter ord på dem og hjelper barna å takle dem på en god måte. Vi må ofte se bak handlingen for å forstå, og noen ganger er følelsene uttrykk for at barnet kanskje strever med noe. Barnehagen har derfor også en funksjon i forhold til tidlig å komme i posisjon til å hjelpe barna gjennom tilrettelegging og oppfølging i samarbeid med foreldrene og evt. andre instanser.

I dagligtale har motorikk noe med bevegelse å gjøre, ikke bare idrettsrelaterte bevegelser, men også hverdagslige aktiviteter som å krype, gå, knytte skolisser og spise med kniv og gaffel. Motorikk er vår evne til å styre eller bruke kroppen i aktuelle bevegelsesløsninger. Gjennom å øve opp denne evnen skjer det motorisk læring hvor barna stadig utvikler nye ferdigheter som har med bevegelse og forflytning å gjøre. Dette styrker hjernes utvikling slik at barna kan utføre stadig flere komplekse bevegelser og handlinger. Når en har lært en bevegelse blir den automatisert og en kan da utføre dem uten å måtte bruke mye tankevirksomhet på dette. Vi kan f.eks. oppleve at når barna begynner å gå, vil barnas språkutvikling stoppen noe opp for oppmerksomheten til barnet rettes mot det å gå. Sansemotorikk handler om samspillet mellom sansene og bevegelsesapparatet. Vi bruker sansene for å kunne utføre bevegelser, og vi bruker bevegelser for å kunne sanse. Barn i barnehagealder er kroppslig i sin væremåte og motorisk lek har en sentral plass i samværet i småbarns lek. Vi legger til rette for at barna skal kunne bevege seg mye og gjøre seg mange kroppslige erfaringer da dette også stimulerer deres nervesystem, sanser og motorikk. Vi legger vekt på å stimulere barna gjennom naturlige aktiviteter i hverdagen, og ved at vi i løpet av dagen legger til rette for styrte aktiviteter som sang og bevegelsesleker, ulik sansestimulering og variert materiell/utstyr.

Barna trenger også tid til å ta seg inn igjen. Gjennom en bevisst tilrettelegging av dagen sørger vi for at barn skal kunne trekke seg tilbake til hvile og rolig lek deler av dagen.

Godt kosthold er av betydning for å utvikle en sunn kropp. Å leve sunt handler blant annet om å spise sunt og variert, så behovet for alle næringsstoffene kroppen trenger for å fungere optimalt, blir dekket. Da yter vi mer og trives bedre. Barnehagen har utarbeidet en minstestandard for måltidene i barnehagen, der vi tar utgangspunkt i de nasjonale retningslinjene fra helsedirektoratet.

Måltidet er et viktig samlingspunkt i barnehagen. Disse blir tilberedt i samarbeid med barna. Her får barna bidra med å forberede måltidet. Det gir dem en innsikt i og en forståelse for den prosessen som matlaging er. De ser, lukter, smaker og skjærer og får dermed gode førstehåndserfaringer gjennom denne aktiviteten. Interesse for gode matopplevelser blir vekket i denne prosessen, og barna får gode erfaringer med seg om matlaging. Det å sitte sammen med andre og innta et måltid er en viktig del av fellesskapet i barnehagen. Samtalen rundt bordet og gleden ved å være en del av dette er gode opplevelser som gir barna kjennskap til vår matkultur. Gode holdninger til sunn, variert og næringsrik mat er viktig å få inn tidlig slik at barna innarbeider gode vaner om kosthold.

Mangfold og likestilling

Barna skal kunne føle tilhørighet til barnehagen og oppleve seg som en del av fellesskapet.

Det norske samfunnet er mer sammensatt og komplekst enn tidligere. Vi ser på det språklige, kulturelle og religiøse mangfoldet blant barn, foreldre og personale som en normaltilstand, der mangfold er en naturlig del av hverdagen i barnehagen. Vår barnehage har en ressursorientert tilnærming til mangfold, dvs. at vi ser på mangfold som en berikelse.

Det arbeides systematisk med språklig, kulturelt og religiøst mangfold gjennom hele året. Vi synliggjør alle nasjonaliteter på basen ved bl.a. flagg på barnets plass, synliggjøre og lære å si hei og hade på språkene som er representert. Vi bruker sanger og fortellinger og viser bilder fra landene som er representert på basen. Nasjonale minoriteter blir viet spesiell oppmerksomhet, bl.a. vil samenes nasjonaldag bli markert.

Barnehagen er en del av samfunnet og holdninger og forventninger til gutter og jenter i samfunnet er ulike. Dette gjenspeiler seg i barnehagen i forhold til lek, valg av leker, forventninger fra ansatte til oppførsel ut fra kjønn ol.

I forhold til likestillingsarbeid i barnehagen viser forskning at holdninger hos personalet påvirker praksisen i de ulike barnehagene og barns utviklingsvilkår. Bevisstgjøring i personalgruppen er derfor viktig for å kunne endre etablerte mønstre. Vi tar derfor dette perspektivet med i møte med barn, valg av lekemateriell, valg av lekearenaer og gruppesammensetning.

Overganger

Overgang hjem – barnehage

Med utgangspunkt i trygghets sirkelen (Cirkel of security -COS) bruker vi Jåttåmodellen for oppstart av nye barn. Dette er en modell som hovedsakelig brukes med de yngste barna under 3 år. Det settes av 5 dager til oppstart, der barnet er sammen med foreldre og får tid til å bli kjent med barnehagen og personalet. Dette er en foreldreaktiv modell der foreldrene skal være aktivt deltagende og er barnets trygge base i tilvenningsperioden.

Overgang mellom basene

Barna vil i løpet av barnehageoppholdet oppleve at det må skifte base. Personalet legger til rette for at dette skjer på en slik måte at barnets trygghet blir ivaretatt. Barnehagen har utarbeidet rutiner som sikrer en gradvis tilvenning til ny base og som sikrer overlevering av informasjon mellom baselederne. Foreldrene får informasjon om skifte av base i god tid før dette skjer.

Overgang barnehage – skole

Det siste året i barnehagen, blir barnea samlet på samme base. Dette gjør vi for å sikre en god progresjon for dem ved å gi dem mulighet til å være sammen med flere jevnaldrende barn. Det pedagogiske opplegget tilpasses gruppen for å sikre god progresjon i barnehageopplegget og ivareta barnas behov for utfordringer og opplevelser og forberede dem slik at de kan møte skolen med glede og forventning.

Barnehage og skole er begge institusjoner for omsorg, danning, lek og læring. Barna vil møte både likhetstrekk og ulikheter mellom institusjonene. Det siste året har vi et særlig fokus på å skape sammenheng og utvikling i arbeidet fra barnehagen og over i skole. Vi legger til rette for et systematisk arbeid rettet

mot språk, matematikk og lese – og skriveforberedende aktiviteter. Barnehagen følger Askøy kommunes handlingsplan og rutiner for overgang barnehage – skole.

Av formelle samarbeidsformer vil vi nevne:

Felles foreldremøte mellom skole og barnehage i februar/mars.

Overføringsamtale mellom foreldre og barnehage med overlevering av Opplysninger til skolen (ut fra samtykke fra foreldrene).

Foreldre til førskolebarnet inviteres til sluttsamtale med baseleder. I sluttsamtalen drøfter baseleder og foreldre hvilke opplysninger om barnet som skal overføres til skolen. Med utgangspunkt i denne samtalen sendes det en kort rapport om barnet sammen med oppdatert helseskjema til skolen.

Dersom barnet har spesielle behov, avtales det overføringsmøte mellom foresatte, den aktuelle skolen, barnehagen og andre aktuelle samarbeidspartnere.

I tilfeller der det er opprettet ansvarsgruppe rundt et barn, starter samarbeidet med skolen allerede ett til to år i forveien.

Prosjektarbeid

Barnehagen legger til rette for å arbeide med prosjekter gjennom året. Vi gjennomfører 3 hovedprosjekter i løpet av året på hver base. Vi er opptatt av at prosjektarbeidet skal planlegges og gjennomføres på en slik måte at barnets egne initiativ og opplevelser får en naturlig plass.

De voksne skal ha en plan for arbeidet, men den skal være så fleksibel at barnas innspill er med på å prege forløpet. Det å delta, oppdage ulike fenomener, se sammenhenger ut fra egen aktivitet og handling gir grunnlag for en positiv selvoppfattelse. Barn trenger voksne som gir rom for barnets utforskende og lekende aktivitet.

Vi jobber tverrfaglig i løpet av prosjektet for å sikre at alle barna får erfaringer fra de ulike fagområdene. Enkelte ganger vektlegger vi ett fagområde mer enn andre. Ved å jobbe i aldersinndelte grupper sikrer vi at barna opplever progresjon knyttet til de ulike fagområdene. Dette vil komme fram i planene som blir utarbeidet.

I tillegg til hovedprosjektene vil det oppstå små prosjekter gjennom året. Disse har ofte sitt utgangspunkt i hendelser som barna eller personalet opplever eller oppdager og som en ønsker å undersøke nærmere.

Barnehagens fagområder

Barnehagen har en helhetlig tilnærming til arbeidet med fagområdene. Det vil si at de trekkes inn i alle deler av barnehagen arbeid, både gjennom lek, hverdagsaktiviteter og gjennom barnas interesser og engasjement. I tillegg tilrettelegger barnehagen for systematisk arbeid i forhold til fagområdene for å sikre at vi sikrer barna varierte opplevelser og erfaringer med de ulike

fagområdene. Fagområdene i barnehagen er de samme som barna senere møter igjen i skolen.

Kommunikasjon, språk og tekst
Kropp, bevegelse, mat og helse
Kunst, kultur og kreativitet
Natur, miljø og teknologi
Antall, rom og form
Etikk, religion og filosofi
Nærmiljø og samfunn

Barnehagen har et tilrettelagt fysisk miljø som skal gi barna varierte opplevelser og erfaringer i fagområdene. Personalet er aktiv i forhold til å gi barna erfaringer med de ulike fagområdene gjennom frie og styrte aktiviteter. Gjennom arbeid med prosjektene vil vi også fordype oss i fagområdene, og sikrer at alle fagområdene blir jobbet med systematisk gjennom året. Dette blir beskrevet nærmere i planene for prosjektene som ligger i den spesielle årsplandelen. Prosjektplanene er tilpasset barnas alder, og på den måten sikrer vi arbeidet i forhold til progresjon i barnas erfaringer i arbeidet med fagområdene.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i barnehagen

Vi vektlegger i arbeidet med barna:

1-2 åringer:
Begynnende kjennskap til digitale verktøy.

Inspirere til nysgjerrighet og interesse rundt digitale verktøy. Bli kjent med barnehagens digitale verktøy og begrepene som er knyttet til disse.

3-4 åringer:
Lek og læring med IKT.

Utvikle reflekterte holdninger til IKT i lek- og læresituasjoner. Få grunnleggende kjennskap til digitale verktøy. Utvikle grunnleggende motorikk i forhold til digitale verktøy.

5-6 åringer:
Verktøy som stimulerer til selvstendig tenkning og kreativitet.

Utvikle reflekterte holdninger til IKT i lek og læresituasjoner. Bruk av digitale verktøy til problemløsning og arbeid. Bruk av digitale verktøy til kreative arbeidsprosesser.

Samfunnet vi lever i endrer seg fort og de digitale hjelpemidlene vi har rundt oss blir stadig mer avansert. Dette gjør det viktigere enn noen gang å tilegne seg kompetanse og kunnskap tidlig for å kunne være en del av denne kulturen. For at barna skal tilegne seg denne kunnskapen må de delta og være delaktig i prosessene og få mulighet til å gjøre seg konkrete digitale erfaringer.

Vurderingsarbeid

Barnehagen skal ha fokus på egen virksomhet for å sikre at den hele tiden er i utvikling. Vi skal lete etter de gode erfaringene, de gode rutinene og den gode kvaliteten i møte mellom mennesker, både små og stor. Vi skal trekke dette fram og holde det opp som gode eksempler. Vi skal samtidig ha mot til å ta tak i det som ikke fungerer og lete etter alternative måter å gjøre ting på. Vi skal støtte oss på faglige vurderinger og forskning.

Observasjon er en sentral del av det arbeidet som gjøres i barnehagen. Observasjonene skal behandles og analyseres og hensikten må være klar. Observasjon av barna og barnegruppen er en viktig del av det arbeidet som blir gjort i barnehagen. Hensikten med dette er å vurdere barnets trivsel og allsidige utvikling og om deres behov blir møtt. Dette er grunnleggende for å kunne tilrettelegge for et godt tilrettelagt pedagogisk opplegg i barnehagen for alle barn.

ALLE MED er et observasjonsmaterieell som er et hjelpemiddel som personale i barnehagen benytter for å sikre viktige steg i barnets utvikling. ALLE MED benyttes i forkant av alle foreldresamtaler, og brukes på alle barn. Observasjonene danner grunnlag for samarbeid mellom barnehagen og hjemmet i forhold til å gi barnet en best mulig trivsel og utvikling.

I tillegg blir det brukt ulike observasjonsverktøy alt etter hva som er formålet

med observasjonen.
Foreldrene er våre viktigste samarbeidspartnere i barnehagen.
Vurderingsarbeidet er en viktig faktor i dette samarbeidet.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen og gir grunnlag for å vurdere arbeidet.

For å kunne følge barnas utvikling og få innblikk i hvilke prosesser de har vært gjennom i løpet av prosjekter er observasjon og samspill med barnet viktig.

Arbeid med dokumentasjon vil ha ulike former og vil bli gjort tilgjengelig for foreldrene på ulike måter.

Dokumentasjon på barnehagens skjjermer

Prosjektrapporter lagt ut på barnehagens hjemmeside

Små og store utstillinger av barnas prosesser og arbeider

Facebook

Samarbeid barnehage - hjem

Foreldresamarbeidet skal ta utgangspunkt i en grunnleggende respekt for foreldrenes kompetanse og den rett de har til å oppdra sine barn på den måten som er riktig i forhold til deres tradisjoner, normer og verdier.

Samarbeidet skal gi mulighet til å bygge en nødvendig, gjensidig forståelse for de dilemmaer som kan oppstå når hensynet til et enkelt barn må ses i forhold til barnegruppen. Personalet må arbeide for å finne balanse mellom respekt for foreldrenes prioriteringer og å ivareta barns rettigheter og grunnleggende fellesverdier som barnehagen er forpliktet på gjennom Lov om barnehage og Rammeplanen.

Foreldre og barnehagens personale har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage bygges på gjensidig åpenhet og tillit. Den daglige kontakten betyr mye for oppbyggingen av et fortrolig og åpent forhold mellom foreldre og personale. Her utveksles informasjon om hendelser hjemme eller i barnehagen, og opplysninger om spesielle forhold det er verd å være oppmerksom på.

Foreldregruppen er også en viktig samarbeidspartner i planleggings- og vurderingsarbeidet.

I Furuly barnehage har vi utarbeidet et sett med spilleregler. Dette danner et utgangspunkt for samarbeidet mellom barnehage og hjem.

Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av 2 foreldrerepresentanter, 2 personalrepresentanter og 1 eierrepresentant. Styrer har møte og uttalerett og fungerer som sekretær for samarbeidsutvalget.

Spillereglene betyr for oss:

Vi setter grenser for barna i og utenfor barnehagen, og er bevisst vårt oppdrageransvar.

Vi viser interesse ut over enkelt barn og at de ser hele barnegruppen og barnehagen arbeid og prioriteringer i et helhetlig perspektiv.

Vi følger opp avtaler/tiltak vedrørende barn.

Vi viser interesse for barnets hverdag i barnehagen.

Vi tar kontakt når de vi har spørsmål/meninger om barnet, det pedagogiske tilbudet eller når

Vi har behov for å snakke sammen.

Vi søker og leser informasjon.

Vi deltar på foreldremøter, foreldresamtaler, arrangementer og deltar i barnehages vurderingsarbeid.

Vi overholder åpnings – og lukketider.

Vi sørger for at barnet alltid har tilstrekkelig og riktig utstyr (klær/sko m.m.) i barnehagen.

Foreldreråd

Foreldrerådet består av alle foreldre som har barn i barnehagen. Foreldrerådet kan be om å få uttale seg i saker som er av viktighet for foreldrenes forhold til barnehagen før avgjørelser blir tatt.

Foreldremøter

Vi har minimum to foreldremøter i løpet av barnehageåret. Her blir barnehagens pedagogiske arbeid drøftet og vurdert.

Foreldresamtaler

Foreldrene blir invitert til to samtaler om sitt barn hvert år. Dersom foreldre har behov for å snakke med oss utenom de oppsatte samtalene må dere be om det. Personalet vil også kunne be om samtale dersom de har behov for det. Vi har startsamtaler for barn som begynner i barnehagen, og sluttsamtaler i forbindelse med overgang fra barnehage til skole.

Portefølje

Portefølje er en arbeidsmetode hvor vi gjennom observasjon og samspill beskriver barnets hverdag i barnehagen. I dette arbeidet har vi som regel fokus på hvert enkelt barn, deres utvikling, interesser og sterke sider, men noen ganger vil vi i porteføljene beskrive avdelingens arbeid innenfor temaene. Informasjonen blir oppbevart i barnets private perm og er tilgjengelig for foreldrene. Denne kan tas med hjem til gjennomlesning. Permen følger barnet gjennom barnehagetiden, og er et minne om opplevelser og erfaringer barnet har fått med seg gjennom barnehagetiden.

Informasjonsrutiner barnehage – hjem

For å sikre et godt samarbeid er informasjonsutveksling mellom barnehage og hjem viktig. Dette sikrer vi gjennom gode rutiner. Den daglige kontakten mellom hjem og barnehage ved levering og henting er den viktigste. Her blir beskjeder knyttet til enkeltbarnet formidlet. Vi har i tillegg en informasjonstavle der dagens aktiviteter blir beskrevet. Her vil dere også finne oppslag av diverse slag. På barnehagens skjerm vil det ukentlig bli vist bilder av ukens aktiviteter med barna på basen.

Barnehagen bruker et web-basert kontaktsystem som ivaretar og sikrer noe av informasjonsflyten mellom barnehage og hjem. Foreldrene får tilgang til systemet ved at de får en egen brukerkonto som de bruker for å knytte seg på systemet. De får da tilgang til systemet og får en egen side for sitt barn. Foreldre kan da følge med og kommunisere med barnehagen direkte gjennom dette systemet, bl.a. legge inn ferier, meldinger om henting o.a. Barnehagen kan også legge ut informasjon, tekst og bilde ol.

På Facebook publiserer vi aktiviteter og hendelser fra hverdagen i barnehagen med fokus på det faglige arbeidet. Vi oppfordrer alle foreldre til å følge oss på facebook siden vår for å følge med på det som skjer i hele barnehagen.

Barnehagens hjemmeside gir informasjon om det pedagogiske arbeidet, nyheter o.a. Dette er en informasjonskanal som barnehagen bruker aktivt.

Samarbeid med andre instanser.

I Askøy kommune samarbeider ulike instanser om barns oppvekst og utvikling. Vi har ulik kompetanse, og sammen skal vi legge til rette for et godt samarbeid til beste får barnehagens brukere.

Vi som arbeider i barnehagen har taushetsplikt. Opplysninger om private og personlige forhold skal ikke bli gjort kjent for andre. Samarbeid om enkeltbarn avklares med foreldre før samarbeid med andre instanser innledes.

Pedagogisk psykologisk tjenester (PPT)

Barnehagen har jevnlig kontakt med PPT. Her blir ulike utfordringer angående det pedagogiske arbeidet diskutert, og personalet kan få hjelp og veiledning. Utfordringene kan være knyttet til barnehagens rutiner, barns språkutvikling, barnegruppen, atferd, samspill ol. Barnehagen kan ta kontakt med PPT for drøftinger angående barnegruppen eller enkeltbarn. Dersom samarbeidet dreier seg om enkeltbarn skal foreldre tas med i denne prosessen og de skal gi skriftlig samtykke før kontakt med PPT opprettes. Foreldre kan også selv ta direkte kontakt med PPT, men vi oppfordrer til at de samarbeider med barnehagen.

Pedagogiske støttetjenester

Barn som, ut fra en sakkyndig vurdering fra PPT er tildelt spesialpedagogiske timer, får denne hjelpen i barnehagen.

Hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne kan også gis ved å styrke den generelle bemanningen i barnehagen.

Helsestasjon

Barnehagen har et samarbeid med helsesøstertjenesten. Vi har ulik kompetanse om barn og samarbeidet går ut på å utveksle erfaringer og gi råd og støtte til hverandre på et generelt plan.

Barnevernet

Barnehagen har samarbeid med barnevernet. Som en offentlig etat har alle ansatte opplysningsplikt til barnevernet.

Ressursteam

Barnehagen har i løpet av året tverrfaglige møter der PPT, barnevernet, helsesøster og repr. fra barnehagen møtes for å drøfte ulike aktuelle saker.

Barnehagen som opplærings arena

Barnehagen er en viktig opplærings arena i forhold til utdanning av nye

fagpersoner. I de fleste utdannelser til yrkene i barnehagen kreves det praksis der elever, studenter og lærlinger får prøvd seg i yrket og henter verdifull erfaring med seg i sin utdanning.

Barnehagen er praksisbarnehage for Høgskolen Vestlandet, barnehagelærerutdanningen.

Vi tar også i mot elever fra grunnskole, videregående skole og er også lærlingebedrift.

Barnehagen samarbeider med NAV, og vi kan i kortere perioder ha personer inne på ulike arbeidstiltak.

Årsplan for Furuly barnehage 2017/2018

Adresse:
Furuly barnehage
Brandaneset 26
5306 Erdal

Telefon:
56 15 53 50

WWW
<http://www.furulybhg.barnehageside.no/>

